

39. Apdrošināšanas polise resp. aplicība (32. p.) cedējama uz bankas vārdu un uzglabājama bankā. Parādniekam pašam polise jāatjauno un pierādījumi par to jāiesniedz bankai 8 dienas pirms termiņa notecešanas. No apdrošināšanas atlīdzības banka ietur vajadzīgo daļu savu prasību segšanai; bet ja aizņēmējs dod garantiju, ka zaudējuma sumu viņš izlietos nodegušo ēku būvēm, inventāra iegādāšanai u. t. t., — tad bankas valde var izsniegt no apdrošināšanas biedrības saņemto naudu pa daļām vai visu uzreiz tieši aizņēmējam.

40. Ja aizņēmējs noliktā laikā (39. p.) nemaksā apdrošināšanas premiju, tad banka to izdara no savas puses un iekasē izlikto sumu tādā pat kārtībā, kā nokavētos maksājumus (43. p.)

41. Nosacītos termiņos neņem maksāties (34. p.) nepagarināti maksājumi skaitās par parādu, par kuru maksājama soda nauda 1% par katru pilnu vai iesāktu nokavēto mēnesi, pie kam nepilni mēneši skaitās par pilniem un nepilni rubļi par pilniem.

42. Soda naudu uz aizņēmēja lūgumu bankas valde var atlaist vai pamazināt un nokavētos maksājumus pagarināt, ja nokavējumu valde atzīst par atļaidīgu.

43. Ja nokavēto maksājumu nenomaksā pusgada laikā pēc termiņa notecešanas un tā nomaksai nav doti atvieglojumi (42. p.), tad uz bankas pieprasījumu apgabaltiesa uzdod tiesas prastaiem bankas aizdevuma piedzišanu pēc civilprocesa likuma un šo statutu noteikumiem. Lūgumā īpašuma pārdošanai vairaksolīšanā jāuzrāda aizdevuma summa, termiņš, no kura nav samaksātas rentes, un īpašuma novērtēšanas lielums, klāpelielkot izrakstu no zemes grāmatām.

44. Lai piedzītu bankas prasību, uzlietok arestu uz īpašuma ienākumiem vai nolietok īpašumu pārdošanai vairaksolīšanā, nav vajadzīga tiesas iztirzāšana, bet apgabala tiesa uz zemes grāmatu nodaļas izraksta uz bankas valdes lūguma pamata izdod bankai rīkojumu pēc civilprocesa noteikumiem un norāda tiesas prastavu ta paša likuma norādītā kārtībā.

45. Nekustama īpašuma aprakstīšanu un tā novērtēšanu tiesas prastavs izdara tikai tānī gadījumā, ja bankas valde to pieprasa; no bankas valdes atkarīgas aprakstīt un apkārt ar aizņēmēja kustamo mantu, lai to kopā ar iekārtoto nekustamo īpašumu bankas prasību piedzišanai liktu uz pārdošanu.

46. Bankas valde var nelikt uz pārdošanu, vai atcelt jau nolikto īpašuma pārdošanu, ja nokavēto maksājumu nolīdzināšanu tā atzīst par nodrošinātu.

47. Termiņš īpašuma pārdošanai vairaksolīšanā noliekams pēc 2 mēnešiem, skaitot no publikācijas dienas „Valdības Vēstnesī“ un vienā no vietējiem dienās laikrakstiem. Par īpašuma pārdošanu tiesas prastavam jāpublicē nekavējoties pēc apgabala tiesas ziņojuma saņemšanas. Reizē ar publikāciju tiesas prastavs pie-sūta parādniekam pavēsti, ka viņa nekustams īpašums likts uz pārdošanu, uzrādot novērtēto sumu, un paziņo zemes grāmatu nodaļai par attiecīgās atzīmes ierakstīšanu, ka piedzišana vērsta uz iekārtoto nekustamo īpašumu.

48. Pārdodot vairaksolīšanā zemes bankā iekārtotu īpašumu, neraugoties uz to, kas pārdošanu pieprasījis, vairaksolīšana sākas no sumas, ne mazākas par bankas parādu (atlikušais kapitāls, nokavētas rentes, soda nauda, tiesas izdevumi) kopā ar citām prasībām, kuras ir priekš-tiesības pirms bankas prasībām.

49. Ja tiesa atzīst pirmo ūtrupī par nelikumīgu vai pirmā ūtrupē nesasola 48. pantā nolikto sumu, tad tiesas prastavs noliek otru ūtrupī pēc 14 dienām, skaitot no sludinājuma dienas. Bet ja arī otrā ūtrupē neviens nenosola 48. p. kārtībā izrēķināto sumu, tad bankas valde var lūgt nostiprināt īpašumu uz bankas vārdu vai atļaut to nostiprināt vairaksolīšanai, kaut arī nosolītā summa nesēd bankas prasību.

50. Aizņēmējam ir tiesība katrā laikā dzēst savu parādu zemes bankai pavisam vai kādu daļu no tā. Šim mērķim viņš var:

- a) lūgt zemes banku ieskaitīt savu deldēšanas fondu aizdevuma mazi-nāšanai vai galīgi samaksai;
- b) iesniegt bankas valdei tādas pat kategorijas ķīlu zīmes (pēc rentes normu un dzēšanas noteikumiem), kādas viņam izsniegtas aizdevumu saņemot;
- c) iemaksāt skaidrā naudā tādu sumu, kāda nepieciešama, lai izpirktu pēc nākošās tuvākās izlozes par attiecīgu

sumu ķīlu zīmes no tās kategorijas, kādas aizņēmējam izsniegtas.

51. Parādu atmaksājot pirms termiņa notecešanas, kā minēts 50. p., pusgada maksas aprēķinā pilnā mērā arī par tekošo termiņu; bet ja parādu atmaksā notiek aprīļa vai oktobra mēnešos, tad maksājumi janolidzina arī par nākošo termiņu.

52. Parādu dzēšot zemes banka taisa dzēšanas atzīmes uz attiecīga skaita ķīlu zīmēm, kuras samaksātas pēc izlozē-jumiem no aizņēmēja deldēšanas fonda vai no parāda dzēšanai skaidrā naudā iemaksātām sumām (50. p. a un c punkti), vai arī uz ķīlu zīmēm, kuras iesniedz pats aizņēmējs (50. p. b punkts); šīs ķīlu zīmes, kopā ar krepostaktu nosūta finansu ministrijai, kura uzraksta uz kre-postakta, par kādu sumu ķīlu zīmes iz-ņemas no apgrozības un dzēstas, bet uz pēdējām finansu ministrijai arī no savas puses taisa dzēšanas atzīmi. Pēc tam bankas valde nosūta krepostaktu uz zemes grāmatu nodaļu līdz ar priekšli-kumu dzēst atmaksāto parādu no zemes grāmatām.

53. Aizņēmējam ir tiesība ne ātrāk, kā pēc viena gada no aizdevuma noslēg-šanas dienas, nepaliekot parādu sumu, pārmainīt vienu ķīlu zīmju aizdevumu kategoriju ar otru.

Šādam nolūkam aizņēmējs iesniedz bankas valdei par attiecīgu sumu ķīlu zīmes no tās kategorijas, kādas viņam iz-sniegtas, un banka izdod viņam par to pašu sumu jaunas ķīlu zīmes ar lielāku vai mazāku rentes normu, izmainot līdz ar to pusgada maksājumu lielumu.

54. Ja aizņēmēja deldēšanas fonds ir sasniedzis no bankas valdes nosacīto normu, tad banka par šādu sumu var izlaist un izsniegt aizņēmējam dzēsto ķīlu zīmju vietā jaunas, ievērojot 52. un 66. p.p. noteikumus.

Piezīme. Deldēšanas fonda daļa, kura nesasniedz vienas ķīlu zīmes nominalvērtību, izmaksājama skaidrā naudā.

V. nodaļa.

Ķīlu zīmes.

55. Ķīlu zīmju nominalvērtību, formu, izlaišanas noteikumus apstiprina finansu ministrs, bet procentu lielumu noteic likumdošanas kārtībā.

56. Pēc parāda raksta ierakstīšanas zemes grāmatās, resp. pēc ta apstiprinā-šanas no vecākā notara, bankas valde nosūta gatavas ķīlu zīmes līdz ar kre-postaktu finansu ministrijai. Finanšu ministrija pārliedcinājas, ka izgatavoto ķīlu zīmju nominalvērtība nepārsniedz zemes grāmatās ierakstīto, resp. pie ve-cākā notara apstiprināto parādu, atzīmē uz krepostakta izgatavoto ķīlu zīmju kopvērtību, bet uz katras ķīlu zīmes, ka tā izgatavota uz nostiprināta parāda raksta pamata, un pēc tam nosūta ķīlu zīmes un krepostaktu atpakaļ bankas valdei.

57. Zemes banka izlaiž ķīlu zīmes uz uzrādītāju, bet ja ķīlu zīmes īpašnieks to vēlas, bankas valde atzīmē uz tām īpašnieka vārdu un uzvārdu. Uz vārdu izrakstītās ķīlu zīmes var pāriet jauna īpašnieka rokās ar zemes bankas atzīmi uz ķīlu zīmēm un bankas grāmatās. Ķīlu zīmēm klāt ir kuponu lapa uz 10 gadiem un talons jaunas kuponu lapas saņemšanai. Kuponu lapas un taloni ir uz uzrādītāju.

58. Ķīlu zīmes izņem no apgrozības un dzēst:

- a) izmaksājot par izlozētām ķīlu zīmēm to nominalvērtību skaidrā naudā;
- b) iznicinot ķīlu zīmes, kuras iesniegtas parādu dzēšanai (50. p. b punkts).

Izlozētās ķīlu zīmes izpērķ vienā no termiņiem, kad nolikta kuponu samaksa; no izsludinātās samaksas dienas apstā-jas arī fentes pieaugšana par izlozētām, bet termiņā neiesniegtām ķīlu zīmēm.

Piezīme. Saņemot atmaksu par izlozētām ķīlu zīmēm, jāiesniedz visi nenotēcējušie kuponu, ja tādas neuzrāda, to kopsumu atvelk no kapitāla.

59. Ķīlu zīmju izlozi (tirāžu) zemes banka izdara publiski, 2 reizes gadā, bet ne vēlāk kā 3 mēnešus iepriekš ter-miņa, kad nolikta izlozēto ķīlu zīmju atmaksā.

60. Katru pusgadu izlozē ķīlu zīmes par tādu sumu, kāda iekrājas iepriekšējā 1/2 gada termiņā:

- a) no deldēšanas maksājumiem un deldēšanas fonda rentēm (36. p.);
- b) no parāda atmaksājumiem skaidrā naudā (50. p. e punkts).

61. Divu nedēļu laikā pēc izlozes dienas banka izsludina „Valdības Vēst-nesi“ un, pēc bankas ieskata, arī citos laikrakstos izlozēto ķīlu zīmju numurus. Šīni sludinājumā uzrādams termiņš, kad izlozētās ķīlu zīmes samaksās, kā arī pievedami to ķīlu zīmju numuri, kuras izlozētas iepriekšējos lozējumos, bet at-maksai vēl nav iesniegtas.

62. Neatkarīgi no ķīlu zīmju dzēšanas ar regulariem izlozējumiem (60. p.), ar finansu ministra atļauju zemes banka konversijas nolūkā var izpirkt par nomi-nalvērtību visas ķīlu zīmes vai tikai daļu no tām.

63. Lai pamazinātu par ķīlu zīmēm maksājamo rentes normu, bankas valde uzaicina ar sludinājumiem „Valdības Vēstnesī“ un citos laikrakstos iesniegt tai 6 mēnešu laikā tās ķīlu zīmes, kuru īpašnieki nevēlas pēc viena gada note-cēšanas saņemt pamazinātas rentes. Iesniegto ķīlu zīmju un nenotēcējušo kuponu vietā banka izdod kviti, pret kuru pēc viena gada, skaitot no publi-kācijas dienas, izmaksā ķīlu zīmju nomi-nalvērtību un rentes līdz atmaksas dienai pēc vecā samēra. Pēc šī termiņa notecešanas par pieteiktām ķīlu zīmēm pārtrauc procentu pieaugšanu, bet liku-mīgo sumu izmaksā kvites uzrādītājam.

64. Ja kuponus un izlozētās vai kon-versijas nolūkā izpirkšanai noliktās ķīlu zīmes neiesniedz samaksai 10 gadu laikā, skaitot no izsludinātā termiņa, attiecīgās naudas sumas pāriet bankas īpašumā.

65. Ja nozaudēta uz vārdu izdota ķīlu zīme (57. p.), tad īpašnieks var iesniegt bankas valdei paziņojumu. Banka publicē uz īpašnieka rēķina „Valdības Vēstnesī“ un izsludina pazaudēto ķīlu zīmi līdz ar talonu par pederīgu un pēc 6 mēnešiem izsniedz īpašniekam jaunu ķīlu zīmi ar talonu, bet bez tekošās ku-ponu lapas. Par nozaudētām ķīlu zīmēm, kuras izdotas uz uzrādītāju, ziņojumus nepieņem.

66. Izniedzot jaunas ķīlu zīmes ap-maināmo vai arī deldēšanas fonda sumām izpirkto ķīlu zīmju vietā, kā paredzēts šo statutu 53. un 54. p. p., finansu mi-nistrija taisa uz tām dzēšanas atzīmi, bet uz jaunām ķīlu zīmēm 56. p. paredzēto uzrakstu. Tādā pat kārtībā izlaižamas jaunas uz vārdu izrakstītas ķīlu zīmes nozaudēto vietā (65. p.).

VI. nodaļa.

Istermiņa operācijas.

67. Neatkarīgi no ilggadējiem ķīlu zīmju aizdevumiem, zemes banka var izsniegt arī aizdevumus skaidrā naudā uz īsiem termiņiem.

68. Aizdevumus uz īsiem termiņiem zemes banka izsniedz no līdzekļiem, kuras speciāli šim nolūkam zemes ban-kai aizdod valsts, vai no bankas sevišķā kapitāla brīvām sumām (80. p.). Istermiņa aizdevumus izsniedz uz laiku, ne ilgāku par 3 gadiem:

- a) saimniecības ēku būvēi;
- b) zemes nosusināšanas un appludinā-šanas projektu izvešanai;
- c) zivju saimniecību un citu lauk-saimniecisku pasākumu ierīkošanai;
- d) lauksaimniecības inventāra iegādā-šanai.

Piezīme. Aizdevumi uz īsiem ter-miņiem izsniedzami pēc iespējas caur kredītkooperatīviem.

69. Istermiņa aizdevumi nodrošināmi ar aizņēmēja kustamu vai nekustamu mantu vai galvniekiem.

70. Aizdevumu izsniedz pēc iesniegtā darba plana un aprēķinu caurskatīšanas, ņemot vērā pederīgās valsts vai pašval-dības iestādes atsauksmi par projektēto darbu saimniecisko vērtību un atmaksā-šanos.

71. Darba planā jāuzrāda, kad pro-jektētie darbi galīgi tiks izvesti, un jā-ieved šāki termiņi atsevišķu darba daļas nobeigšanai. Aizdevumu sumu izsniedz pa daļām; izmaksājamas sumas nedrīkst pārsniegt normu, kura nepieciešama te-košo darbu veikšanai ne ilgāki, kā 6 mēnešu laikā. Kontroli par darba iz-vešanu izdara pederīga valsts iestāde, pašvaldības organi vai bankas pilnvarotās iestādes un personas.

72. Aizņēmēja pienākums ir apdroši-nāt pret uguni visu to mantu, ar kuru nodrošināts aizdevums, ievērojot kārtību, kura noteikta šo statutu 39. un 40. p. p.

73. Kad istermiņa aizdevums lietde-rīgi izlietots ēku būvēm, nederīgās zemes iekopšanai, zemes kultūras uzlabošanas darbiem, caur ko īpašuma vērtība pacē-lusēs, šā termiņa aizdevumu var pār-

vērst par ilggadēju ķīlu zīmju aizdevumu 21.—30. p. p. noteikumu kārtībā.

74. Tuvākus noteikumus par istermiņa aizdevumiem, rentes lielumu, nodrošinā-šanu un uzraudzības kārtību, atkarībā no noteikumiem, zem kādiem valsts aizdod bankai līdzekļus priekš šīm operācijām (68. p.), izstrādā bankas valde un ap-stiprina ministru kabinets.

VII. nodaļa.

Bankas kapitāli un pārskati.

75. Bankas iegēmumi sastādās no:

- a) termiņu maksājumu daļas, kura pa-redzēta pārvaldes izdevumiem;
- b) sodu naudām par nokavētiem mah-sājumiem un procentēm par pagarī-nātiem maksājumiem;
- c) peļņas, kuru dod bankas īpašumi un kapitāli;
- d) 10 gadu laikā neizpemtām rentēm un tīrāzētām ķīlu zīmju atmaksām (64. p.);
- e) dažādiem iegēmumiem.

Pie bankas izdevumiem pieder pārval-des un operāciju izdevumi pēc budžeta.

76. Bankas valdes un operāciju izde-vumus sedz no ienākumiem. Izdevumu budžeta sastāda valde un finansu ministrs to iesniedz ministru kabinetam apstiprināšanai. Pie budžeta sastādīšanas neparedzētos papildu kreditus apstiprina tāda pat kārtībā. Nepieciešamus, steidzošus izdevu-mūs ārpus budžeta izdara ar finansu mi-nistra atļauju, iesniedzot bez kavēšanas papildu budžetu augstāk minētā kārtībā.

77. No tīras gada peļņas, kuru ap-rēķina atskaitot no iegēmumiem izdevu-mus (76. p.) un zaudējumus, 10% pie-šķir valsts ieguldītā pamata kapitāla at-maksai; pārējo daļu pieskaita rezerves kapitālam, saskaņā ar 78. un 80 p.p. noteikumiem.

78. Rezerves kapitāls krājams izlaisto bankas ķīlu zīmju un kuponu nomaksas nodrošināšanai un varbūtējo zaudējumu segšanai. Reserves kapitāls satādās no 90% lie-liem ilggadējiem atskaitījumiem no ban-kas tīras peļņas un rezerves kapitāla procentiem. Rezerves kapitālu šādā kārtī-pavān, līdz tas sasniedz 10% no ap-grozībā izlaisto ķīlu zīmju nominalvērtī-bes. Kad zaudējumu segšanai nākas izlietot kādu daļu no rezerves kapitāla, tad nā-košos gados atskaitīšana no tīras peļņas rezerves kapitālam atkal atjaunojama augstāk pievestā kārtībā, līdz rezerves kapitāls sasniedz šīni pantā noteikto normu.

79. Pusi no pamata un rezerves ka-pitāla var ieguldīt drošos vērtspapīros, kamēr otro pusi — citās bankās uz tekoša rēķina.

Piezīme. Vērtspapīrus, kuras var ieguldīt zemes bankas kapitālus, no-saka finansu ministrs.

80. Ja rezerves kapitāls sasniedz 78. p. minēto apmēru, tad tīras peļņas sadalīšana notiek sekošā kārtībā: 50% bankas sevišķam kapitālam un 50% pie-krīt pamata kapitāla atmaksai (7. p.), bet kad pamata kapitāls atmaksāis, 50% no tīras peļņas ieskaita valsts ienākumos. Ševišķais kapitāls izlietojams pēc finansu ministra ieskata bankas vai vispārības labā.

81. Bankas operācijas gads skaitās no 1. janvāra līdz 31. decembrim.

Piezīme. Ja bankas darbību atklāj pēc 1. jūlija, tad atklāšanas gadu pierēķina pie nākošā gada.

82. Bankas gada pārskatu sastāda bankas valde un iesniedz finansu mi-nistram apstiprināšanai. Gada pārskatā ievietojamās ziņas nosaka instrukcija (8. p.). Bilances un gada pārskati publicējami „Valdības Vēstnesī“ un pēc valdes le-muma arī citos laikrakstos.

83. Domu starpības un citus jautā-jumus, kuri celtos pie šo statutu izpildī-šanas, iššķir finansu ministrs.

84. Gadījumi, kuri nav šīs statutos paredzēti, padoti vispārejiem likumiem, kā pastāvošiem, tā arī uz priekšu izdo-damiem.

85. Likums stājas spēkā no izsludi-nāšanas dienas.

J. Č a k s t e,
Satversmes Sapulces presidents.

R. I v a n o v s,
Satversmes Sapulces sekretārs.

